

بدرقه و مشایعت

از مسافر

مهتم و دیزین : الحاج سلیم عابد « پیمان »

Ketabton.com

۱۳۹۵

تتبع و نگارش :

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتژیک افغان
و مسوول مرکز فرهنگی د حق لاره - جرمنی

بدرقه و مشایعت از مسافر

بسم الله الرحمن الرحيم بدرقه و مشایعت از مسافر

مشایعت :

در تعریف مشایعت در فرهنگ دهخدا آمده است : مشایعت (م ی - ی ع) (از ع ، ا مص) باکسی یاری کردن ، چند قدم همراه کسی رفتن برای رخصت . همچنان مشایعت در فرهنگ معین (م ، ی ع) (ع . مشایعة ، مص م) بمعنی بدرقه کردن آمده است .

ولی مشایعت در فرهنگ عمید : بمعنی (پیروی کردن ، در پشت کسی رفتن و هكذا بدرقه کردن مسافتی دنبال مسافر با مهمان رفتن) تعریف گردیده است .

اهمیت سفر :

در قرآن عظیم الشان پنج بار کلمه « سیروا » تذکر رفته ، در همه این حالات پروردگار با عظمت دستور میفرماید که به سیر و سفر در روی زمین بپردازید . قرآن عظیم الشان در سوره عنکبوت آیه 20 ، میفرماید « قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ » بگو: «در زمین بگردید و بنگرید خداوند چگونه آفرینش را آغاز کرده است؟ سپس خداوند (به همین گونه) جهان آخرت را ایجاد می‌کند؛ یقیناً الله بر هر چیز توانا است ! » دین مقدس اسلام به پیروان خویش هدایت میفرماید که کوشش بعمل آرید تا سفر به اشخاصی صورت بپذیرد، که مایه زینت انسان باشد .

انسان کوشش کند تا تادر صورت امکان ، در مسافرت اشخاصی را هم سفر خویش انتخاب نماید که اخلاقی خوب و سالم داشته باشند و آراسته به نیکی هاباشندو از نظر خلق و خو نمونه و شیوه برخورد و رفتارش آموزنده باشد .

دارایی اخلاق پسندیده باشد ، تا همراهی با آنها زینت بخش وجود انسان گردد و به رشد روحی و روانی انسان کمک می‌کند . با کسانی سفر نکند که شأن و منزلت او را کاهش دهند .

عادات بدرقه و مشایعت در افغانستان :

مشایعت و بدرقه مسافراز جمله مستحبات مسافرت در دین مقدس اسلام است ، بر اهل بیت ، فرزندان ، اقارب و دوستان است که در وقت سفر ، مسافر خویش را با آداب خاص اسلامی و سنن نبوی مشایعت و بدرقه نمایند .

همچنین مستحب است برای مسافر دعا خیر بعمل آرند . پیامبر صلی الله علیه وسلم هرگاه مؤمنان را بدرقه می‌کردند، با آنان خداحافظی می‌کرد و می‌فرمود: خداوند بر تقوای شما بیفزاید و به سوی هر خیری شما را راهنمایی کند، و حاجات شما را برآورد، و دین و دنیای شما را سالم بدارد و شما را صحیح و سالم بازگرداند .

در کشور عزیز ما در برخی از مناطق عادت طوری است، زمانیکه کسی میخواهد به مسافرت بپردازد و یا به اصطلاح مسافر شود ، اقارب و دوستانش در ضمن خدا حافظی و آوردن تحایف و به اصطلاح سر راهی ، زمانیکه مسافر از در خانه بیرون میشود ، به

بدرقه و مشایعت از مسافر

پشت مسافر آب انداخته و به اصطلاح مسافر را به آب صفا رخصت مینمایند. همچنان زمانیکه مسافر دوباره بخانه خویش بر میگردد، دوستان و اقارب شان آنرا با دود اسپند دود کرده، در جلوی پایش، گاو، گوسفند مرغ حلال نموده و هکذا دیده شده است که در زیادتراز موارد، دست به چنان اعمال میزنند که: در شرع اسلامی و دینی دارای هیچگونه اساس و بنیادی نمی باشد.

خواننده محترم!

میخواهم با تمام صراحت و صداقت خدمت شما بعرض برسانم که بجز الله تعالی که حافظ و حمایت کننده واقعی و حقیقی انسان میباشد، انجام اینگونه اعمال در حفظ و سلامتی مسافر کمک و مساعدت کرده نمیتواند، انجام همچو اعمال نه در سفر مسافر مفید واقع میگردد و نه تسهیلاتی را برای مسافر مساعد میسازد. و بالعکس براه انداختن همچو اعمال انسان را به شرک مرتکب میگرداند.

بر مسلمان لازم است در خدا حافظی و مشایعت از مسافر اعمال و اصول را انجام دهد که در سنت پیامبر صلی الله علیه و سلم بر آن تاکید و ارشاد گردیده است. اعمالیکه هم برای مسافر مفید باشد و هم برای مدعوین ثواب کمایی گردد. در این نوشته به بخش از همین اعمال سنت و دارای اجر برای مسلمان متمرکز شده بخش از این مسایل تحت تحلیل و ارزیابی قرار داده، و خدمت خوانندگان محترم تقدیم میدارم.

- مسافر در لحظات خداحافظی:

بر مسافر است تا قبل از سفر از اهل فامیل، دوستان و اقارب خود خداحافظی کند و در وقت خداحافظی این دعا را بخواند: «أستودع الله دینک و أمانتک و خواتیم عملک». «من دین و امانت و سرانجام کارهایت را به الله می سپارم». و کسانی که مقیم هستند به او جواب بدهند: «أستودعکم الله الذی لا تضیع و دائعہ». «شما را به خدایی می سپارم که امانتهایش ضایع نمی شوند». (السلسله الصحیحہ (14، 15، 16).

اعمال قبل از سفر:

قبل از همه باید گفت که سفر زمانی، با لذت و خوش آیند تمام میشود، که در صورت ممکن، انسان، رفیق و همنشین صمیمی برای همراهی سفر خود انتخاب کند، تا سختی های سفر بر او راحت شود. در توصیه های اسلامی با تمام صراحت گفته شده است: «الرفیق ثم السفر» ابتدا رفیق راه را انتخاب کنید آنگاه به مسافرت پرداز. یکی از اعمال که مسافر آنرا قبل از سفر سفر انجام، دهد عبارت از بجا آوردن نماز استخاره قبل از آغاز به سفر میباشد، همچنان تعداد کثیری از علماء بدین عقیده اند، که یکنفر که نیت سفر را داشته باشد، مطابق ارشادات پیامبر صلی الله علیه و سلم، باید قبل از سفر وصیت نامه خویش را بنویسد. پیامبر صلی الله علیه و سلم فرموده است: برای مسلمانی که مالی دارد و باید درباره آن وصیت کند جایز نیست که دو شب بر او بگذرد بدون اینکه وصیتش را نوشته باشد». بخاری (2738).

- مسافر باید مال و پول کافی برای خانواده خویش بجا بگذارد، تا فامیل و اولاد هایش در غیاب اش به مشکل و پرابلم مواجه نشود.

بدرقه و مشایعت از مسافر

- هکذا مسافر در طول سفر فهم عالی جوانمردی را نباید فراموش کند ، از نظر اسلام مستحب است مسافران در سفر ، جوانمردی از خود نشان دهند.

- مسافر موقع ترك خانه و منزل این دعا را با تمام اخلاص میخواند : « بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُضِلَّ أَوْ أُضِلَّ، أَوْ أزلَّ أَوْ أُزَلَّ، أَوْ أَظْلَمَ أَوْ أُظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ ».

- وقتی مسافر سوار وسایل ترانسپورتی میشود ، این دعا را میخواند : « بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ، وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ » سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ».

- فهم اسلام در مورد مسافرت همین است که : سفرکردن به تنهایی مکروه میداند . چون پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده است: «اگر مردم آنچه را که من در مورد تنها سفرکردن می‌دانم، بدانند. هرگز به تنهایی و در شب سفر نمی‌کردند». بخاری (2998).
- در دین مقدس اسلام نهی شده از اینکه زنان بدون محرم به سفر بپردازند .
- سفر در روز پنجشنبه مستحب است، ندرتاً پیش می‌آید که پیامبر صلی الله علیه وسلم در روزهای غیر از پنجشنبه بخواد سفر برود. بخاری (2950).
- و سفرکردن بعد از اذان روز جمعه جایز نیست.

- در صورت احساس خوف و خطر از بعضی انسانها، این دعا را بگوید: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ» «خداوندا تو را در دل‌های آنان قرار داده از شرارت آنان به پناه تو می‌آئیم»، رسول اکرم صلی الله علیه وسلم موقع خطر از انسانهای شرور، همین دعا، را خوانده است.

- مستحب است پس از انجام و اتمام کارهای که سفر بمنظور آن سفر صورت گرفته ، در صورت ممکن به زوترین فرصت ، به خانه و اهل بیت خویش باز گردد و نباید سفر خود را به دازا بکشاند .

در حدیثی از ابوهریره رضی الله عنه روایت شده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «سفر گوشه‌ای از عذاب است، شما را از غذا و آب و خواب منع می‌کند، پس هرگاه که نیازت برآورده شد (کارهایت که انجام یافت) زود به اهل خانواده خویش باز گردید». بخاری (1804) و مسلم (1927).

- مکروه است که مسافر هنگام شب به خانه برسد. چون پیامبر صلی الله علیه وسلم نهی کرده از اینکه شبانه در خانه خود را بزند . (متفق علیه.)

علت نهی پیامبر صلی الله علیه وسلم در عودت مسافر از طرف شب بخانه ، آشفتگی و سراسیمگی خانواده است ولی اگر به آنها خبر داده باشد که چه وقت برمی‌گردد، ولو که از طرف شب هم باشد ، این امر ، داخل در نهی نمی‌شود، چون نهی با توجه به نص حدیث است، و با زوال آن معلول نیز از بین می‌رود، هدف اساسی این تدبیر اسلام به منظور است که فامیل در اضطراب و سراسیمگی قرار نگیرد ، و آرامش شبانه اعضای فامیل بر هم نخورد .

حکمت و فلسفه این امر اینست که : اولاً مسافر باید همیشه در صورت ممکن با اهل خویش در تماس باشد ، و کوشش بعمل آرد ، در صورتیکه ممکن باشد ، در برگشتن از سفر بدون اطلاع قبلی و بخصوص هنگام شب وارد خانه خویش نشود .

بدرقه و مشایعت از مسافر

کوشش اعظمی بعمل آرد تا به نحوی اهل خانه را از آمدن خود مطلع سازد ، تا اهل خانه غافلگیر نشوند.

- همچنان از جمله ارشادات دیگری پیامبر صلی الله علیه وسلم این است که وقتی مسافر از سفر به خانه خویش برگردد ، اولین کاری که انجام میدهد ، در صورت ممکن خواندن دو رکعت نماز خواه در مساجد باشد و یا خانه را فراموش نکند .
- این نماز بعنوان نماز شکرانه و سپاس است که توسط مسافر بجاء آورده میشود که به خیر و سلامتی از سفر به خانه و اهل خانه خویش برگشته است .
- این نماز دو رکعتی سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم است، در روایت اسلامی آمده است زمانیکه پیامبر صلی الله علیه وسلم از سفر برمیگشت ابتداء در مسجد دو رکعت نماز شکرانه ادا نموده و سپس به خانه اش تشریف میبرد.
- همچنان به یاران خویش توصیه ادای این دو رکعت نماز را فرموده است ، و در مشروعیت این نماز هیچ اختلافی بین فقهای اسلام نیست.
- (تفصیل این موضوع را میتوان : در احادیثی شماره (3088) بخاری و حدیث شماره (2769) مسلم ملاحظه فرماید .
- اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم وقتی همدیگر را میدیدند با هم دست میدادند و هنگامی که از سفر برمیگشتند، همدیگر را در بغل میگرفتند و به اصطلاح بغل کشی میکردند. (هیثمی، المجمع (36/8) البانی، الصحیحہ (92/2).

اعمال مستحبه بعد از سفر:

- انسان در سفر به رویدادها ، مشقاتها ، سختیها و پرابلمها متعددی مواجه میگردد ، احسن و مستحب اینست که : اسرار و رازها و بدیهای دوستان و همراهان را پس از بازگشت از سفر برای دیگران و بخصوص برای اهل خانواده مطرح نسازید .
- هر گاه از سفر به خیر و عافیت ، سلامت و صحت برگشتید و به منزل و اهل خویش دوباره تشریف آوردید ، قبل از هر کاری اول خود را شستشو نماید ، گرفتن حمام نه تنها در رفع خستگی مفید است ، بلکه زیبایی است که انسان بدان ضرورت جدی دارد ، طوری که در فوق یاد آور شدیم سپس دو رکعت نماز بجاء آرید ، و از اینکه دوباره با سلامتی نزد اهل خویش تشریف آوردید ، از خدای متعال خویش سپاسگذاری باشید .
- در حد توان در هنگام بازگشت از سفر برای خانواده خود هدیه بیاور ، ولو اگر این هدیه کوچک و خیلی ناچیز هم باشد ناگفته نماند که دخترها در هدیه در قدم نخست قرار دارند .
- این بود برخی از اعمال مسنون و آداب سفر که خدمت خوانندگان محترم تقدیم یافت ، پروردگار به ما توان اعطا فرماید که همه اعمال خویش را مطابق سنت و رهنمودهای دین مقدس اسلام پیش ببریم و خود را از بدعتها و خرافات نجات دهیم امین یارب العالمین.

پایان

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**